

1945, 17. leden. Moskva. — Hlášení slovenského vysílače „Za slovenskú slobodu“ o lidovém hnutí za konfiskaci velkostatkářské půdy na osvobozeném území východního Slovenska.

Z nášho oslobodeného východu prichádzajú správy o veľkom ľudovom hnutí za rozdelenie veľkostatkárskej pôdy.¹ Po našich mestách a dedinách, ktoré sa zbavily nemeckých pijavíc a ich slovenských prisluhovačov sa konajú veľké ľudové shromaždenia za novú tentoraz ozajstnú pozemkovú reformu. Veľká ľudová manifestácia sa konala v týchto dňoch v Humennom. Manifestáciu otvoril predseda miestneho národného výboru, ktorý povedal: Zem, na ktorej bola preliata slovenská krv, zem, ktorá je obrobená krvopotnou prácou našich otcov a dedov, táto zem patrí slovenskému roľníkovi. Slova sa ujal roľník Jano Ferak z Gažina a prostými slovami vyjadril to, čo hýbe naším roľníctvom na oslobodenom východe: slovenská pôda patrí slovenskému roľníkovi. Po ňom vystúpili mnohí iní roľníci. Hovorili o svojom biednom živote, o tom, ako museli i v takzvanom slovenskom štáte trpieť ústrky a príkorie, hovorili o svojej smrteľnej neuhasiteľnej nenávisti k nemeckým banditom. Každá spomienka o hrdinskej Červenej armáde osloboditeľke bola prerušená búrlivým potleskom a výkrikmi: Sláva jej. So slzami v očiach vyjadrili roľníci humenského okresu svoju vďačnosť a lásku bratom Rusom, ktorí im priniesli život a slobodu.

Z manifestácie boli poslané pozdravné telegramy marš. Stalinovi, prezidentovi čsl. E. Benešovi, veliteľovi 4. ukr. frontu arm. generálovi Petrovovi, veliteľovi čsl. arm. sboru v SSSR generálu Svobodovi.

Manifestácia humenského ľudu jednohlasne prijala rezolúciu, v ktorej žiada okamžitú konfiškáciu pôdy Nemcov, Maďarov a zradcov a jej rozdelenie medzi chudobným roľníctvom.

Humenskému okresu spôsobili nemeckí banditi obrovskú škodu. Z 14.000 kusov rožného dobytky ostalo po vyhnaní Nemcov len 1.900 kusov. Z 6.000 ovci ostaly len desiatky. Dediny sú vyrabované a zničené. 11 dedín humenského okresu bolo nemeckými darebákmi úplne alebo čiastočne vypálených. No oslobodený ľud nedá sa zlomiť a s vykasanými rukávmi dal sa do práce, aby obnovil normálny hospodársky život v okrese. Už pracujú štyri mlyny, dávajú sa do poriadku závody, zaisťuje sa zásobovanie mestského obyvateľstva. Nemajetným sa zabezpečuje bezplatne palivo, pohorelci dostávajú zadarmo stavebné drevo. V humenskom okrese rozkvitá nový slobodný život.

AÚD KSČ. Fond 35, složka 39/2, čís. 12.175—12.178. Záznam vysílání.

¹ Lidové hnutí za rozdělení německé a maďarské velkostatkářské půdy pokračovalo i v únoru. Košická „Pravda“ přinesla 1. února tuto zprávu o manifestaci zemědělských dělníků, deputátníků, drobných a středních rolníků v Trebišově:

„Za spravedlivou ľudovou pozemkovou reformu.

»Lepšie ju obrobíme, donesie hojnejšiu úrodu, pretože bude naša.«

Tieto slová boli základným heslom manifestačnej schôdze roľníkov za rozdelenie pôdy v Trebišove. Prejav y zemerobotníkov, deputátníkov, roľníkov vyjadrovaly jednohlasne: »Dajte nám pôdu, my ju obrobíme tak, ako ešte nikdy nebola obrobená! Budeme vedieť, že robíme na svojom, neotročíme pre cudzieho.«

R. Zarembová, jedna k iniciátorov manifestácie, vyslovila to, čo bolo dodnes len tajnou túžbou stotisícov zemerobotníkov, želiarov, maloroľníkov. Povedala, že z 5523 kat. jutár pôdy priemyslového podniku „Cukrovar Trebišov“, z čoho je repou zasiatých 353 kat. jutár, má byť rozdelené medzi ľud 4523 jutár. 1000 kat. jutár bude postačovať potrebám priemyslového podniku. Prítomní tento návrh prijali s búrlivým nadšením...“ (Pravda, 1. 2. 1945, čís. 5.)

Ve zprávě z 15. února referuje košická Pravda takto:

„Tak to má být.

Okresný národný výbor v Sabinove pod vedením predsedu Vladimíra Gajdoša zaistil v okrese do 8000 katastrálnych jutár ornej pôdy a lesov, ktorú dosiaľ vykorisťovali maďarskí a nemeckí veľkostatkári. ONV súčasne na tieto veľkostatky dosadil vnútených správcov a to do obcí: Uzovský Šalgov, Hermanovce, Terňa, Kriviany, Plaveč, Hamborek, Šarišské Dravce. Elektrárň je v Sabinove už opravená a dodáva prúd pre mesto. V Ňarša-noch započne čochvíľa svoju činnosť tamojší pivovar.“ (Pravda, 15. 2. 1945, čís. 14.)